

Lange termijn strategie JGZ en COVID-19

Versie 27 september 2022

Aanleiding

De Rijksoverheid verwacht dat de sectoren zelf met een sectorplan komen voor bestrijding van het coronavirus. De landelijke JGZ-partijen hebben daarom een sectorplan ontwikkeld voor een (middel)lange termijn strategie COVID-19. Met dit plan kan de jeugdgezondheidszorg bij een opleving van corona zo veilig en verantwoord mogelijk uitgevoerd blijven worden, met extra aandacht voor de kwetsbaren en aangepast aan de vigerende corona maatregelen. Ook kan de jeugdgezondheidszorg zich hiermee voorbereiden op de bij verschillende fases behorende scenario's. Het uitgangspunt is de ervaring die de jeugdgezondheidszorg in de afgelopen twee jaar opgedaan heeft met het opschalen en afbouwen van corona maatregelen en de ervaringen welke maatregelen wel en niet wenselijk en effectief zijn gebleken.

Scenario's van de Rijksoverheid en consequenties voor de JGZ

De Rijksoverheid gebruikt in de Kamerbrief Lange Termijn Maatregelen Corona (1-4-2022) de term Corona Paraatheid en introduceert voor de verschillende fases de scenario's:

1) **Verkoudheid**, 2) **Griep+**, 3) **Continue Strijd**, 4) **Worst Case**.

Hoewel de termen nieuw en nog niet eerder gebruikt zijn, volgen wij ze in deze leidraad voor de jeugdgezondheidszorg. Wij hebben deze vier scenario's vertaald naar de jeugdgezondheidszorg om zo voorspelbaarheid, duidelijkheid en continuïteit te creëren voor de sector. Voor elk scenario is in het schema aangegeven wat het advies is voor de basis-, voorzorgs- en/of contact beperkende maatregelen om de jeugdgezondheidszorg zo veilig en verantwoord mogelijk door te laten gaan.

Verkoudheid

Het coronavirus leidt alleen tot milde klachten, vergelijkbaar met een verkoudheid. Er is geen grote druk op het zorgsysteem. Het virus komt dan in een zogeheten endemische fase.

In het scenario Verkoudheid is er voor de JGZ geen noodzaak om specifiek maatregelen te nemen, anders dan basis corona maatregelen, inclusief hygiëne, ventilatie en gezondheid. Aandacht is nodig om uitval van personeel door corona, verkoudheid en griep te voorkomen. De JGZ dient zich voor te bereiden op de volgende fase.

Griep+

Er is een aanzienlijke kans dat we komende jaren nog te maken krijgen met periodieke uitbraken een ernstiger, griepachtig verloop. Dit leiden tot een zware belasting van de zorg leiden, zeker als het virus samenvalt met een stevig griepseizoen.

In het scenario Griep+ wordt van JGZ organisaties verwacht extra aandacht te besteden aan medewerkers, ouders, kinderen en jongeren met een kwetsbare gezondheid (of een kwetsbare huisgenoot) en zwangere medewerkers. Daarnaast is het advies om in dit scenario aanvullende voorzorgsmaatregelen in te voeren.

Continue strijd

Het Griep+ scenario kan mogelijk afgewisseld worden met extra oplevingen door bijvoorbeeld een nieuwe variant die besmettelijker is en/of een onzeker of ernstiger ziektebeeld kent en/of afnemende immuniteit, waardoor er (tijdelijk) een hoog risico ontstaat op overbelasting van de zorg.

Tijdens Continue strijd scenario zal het kabinet ingrijpende maatregelen nemen om verspreiding van het virus tegen te gaan. Van de JGZ-organisaties wordt verwacht dat zij voorzorgs- en contact beperkende maatregelen nemen.

Worst Case

Een situatie van (zeer) hoge ziekte en sterfte, als gevolg van een nieuwe, ernstige variant, die veel slachtoffers eist en waartegen opgebouwde immuniteit en vaccins slechts in beperkte mate beschermen. De kans dat dit scenario zich voltrekt is erg klein, maar bestaat wel. Op dat moment zal de overheid aan de 'noodrem' trekken en extra maatregelen nemen die alle eerdere maatregelen overrulen.

In het Worst case scenario is het nodig om het aantal personen dat tegelijkertijd op een JGZ locatie aanwezig is te beperken. In dit scenario is het niet langer mogelijk om de jeugdgezondheidszorg volledig fysiek aan te bieden. Inzetten op met name telefonisch en digitaal contact met ouders en jongeren is dan aan de orde, met specifiek aandacht voor de jongste kinderen en de meest kwetsbare jeugdigen.

Bij een – nu nog onvoorzien – heftiger scenario dan beschreven bij worst case waarvoor zwaardere landelijke maatregelen noodzakelijk zijn zal het sectorplan niet langer leidend zijn en verschuift de (totale) regie naar het kabinet.

Wat betekenen de scenario's voor de jeugdgezondheidszorg

Het is belangrijk om bij een virus opleving en opschaling naar een 'zwaarder' scenario goed voorbereid te zijn en snel te kunnen handelen. Omdat de omstandigheden in iedere JGZ-organisatie en op elke locatie anders zijn, is er in de uitvoering van de maatregelen ruimte voor een eigen invulling. We adviseren de JGZ-organisaties om een vertaalslag te maken in de vorm van draaiboeken naar eigen context en locatie(s). De draaiboeken voor de vier scenario's kunnen worden uitgewerkt aan de hand van de maatregelen in het schematisch overzicht en de ervaringen die medewerkers de afgelopen twee jaar hebben opgedaan. We adviseren om dit samen te doen met de organisaties waar nauw mee samengewerkt wordt, zoals de gemeenten, geboortezorg, kinderopvang en het onderwijs en aanvullende afspraken te maken daar waar de landelijke afspraken onvoldoende houvast bieden. Voor het draagvlak adviseren we om de uitgewerkte draaiboeken voor de vier scenario's via de geëigende medezeggenschap procedures te laten lopen.

Wanneer geldt welk scenario en wie beslist daarover?

Het kabinet besluit op basis van de wekelijkse duiding van het RIVM van de epidemiologische situatie wanneer wordt op- of af geschaald naar een ander scenario. Indien het kabinet besluit om een scenario in werking te laten treden, dan geldt voor de jeugdgezondheidszorg dat zij de bijbehorende maatregelen zo snel mogelijk invoeren (zowel bij opschaling als bij afschaling), maar **uiterlijk binnen één werkweek**. De maatregelen blijven altijd minimaal twee weken geldig.

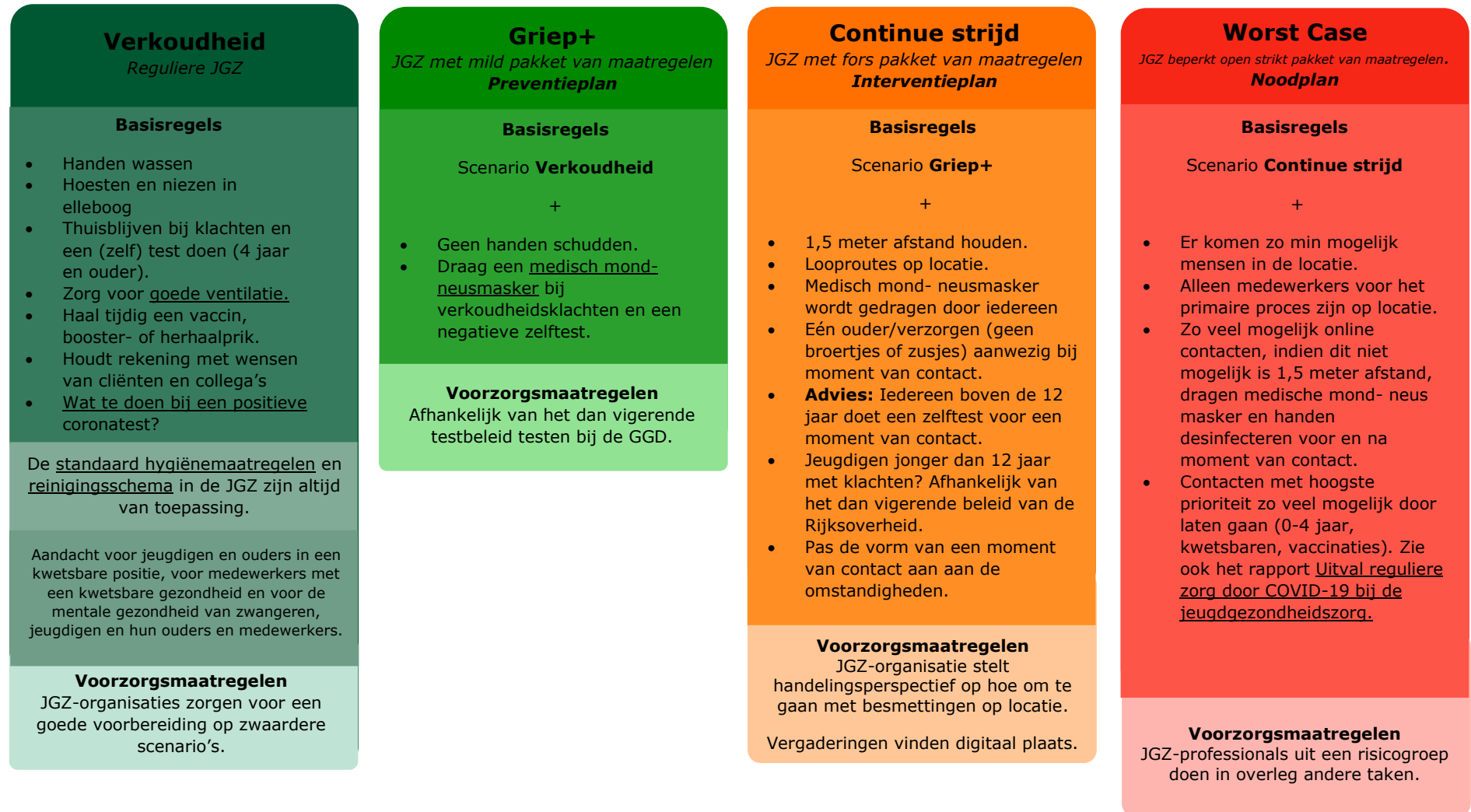
Hoeveel ruimte hebben JGZ-organisaties in het kiezen van maatregelen?

Sommige maatregelen zullen, net als in de afgelopen jaren, wettelijk verplicht zijn. De meeste maatregelen kennen juridisch gezien de status van een dringend advies en zijn daarmee niet juridisch afdwingbaar of handhaafbaar. Vanwege het grote belang voor de volksgezondheid verwachten we van JGZ-organisaties dat zij zich zoveel mogelijk inspannen om alle maatregelen tot uitvoering te brengen.

Schematisch overzicht lange termijn sectorplan jeugdgezondheidszorg en corona

In een zwaarder scenario zijn alle voorgaande maatregelen van toepassing plus de maatregelen die in het dan geldende scenario zijn opgenomen. Het landelijke beleid van de Rijksoverheid is altijd leidend.

Verkoudheid

Reguliere JGZ

Basisregels

- Handen wassen
- Hoesten en niezen in elleboog
- Thuisblijven bij klachten en een (zelf) test doen (4 jaar en ouder).
- Zorg voor goede ventilatie.
- Haal tijdig een vaccin, booster- of herhaalprik.
- Houdt rekening met wensen van cliënten en collega's
- Wat te doen bij een positieve coronatest?

De standaard hygiënemaatregelen en reinigingsschema in de JGZ zijn altijd van toepassing.

Aandacht voor jeugdigen en ouders in een kwetsbare positie, voor medewerkers met een kwetsbare gezondheid en voor de mentale gezondheid van zwangeren, jeugdigen en hun ouders en medewerkers.

Voorzorgsmaatregelen

JGZ-organisaties zorgen voor een goede voorbereiding op zwaardere scenario's.

Griep+

JGZ met mild pakket van maatregelen
Preventieplan

Basisregels

Scenario **Verkoudheid**

+

- Geen handen schudden.
- Draag een medisch mond-neusmasker bij verkoudheidsklachten en een negatieve zelftest.

Voorzorgsmaatregelen

Afhankelijk van het dan vigerende testbeleid testen bij de GGD.

Continue strijd

JGZ met fors pakket van maatregelen
Interventieplan

Basisregels

Scenario **Griep+**

+

- 1,5 meter afstand houden.
- Looproutes op locatie.
- Medisch mond- neusmasker wordt gedragen door iedereen
- Eén ouder/verzorgen (geen broertjes of zusjes) aanwezig bij moment van contact.
- **Advies:** Iedereen boven de 12 jaar doet een zelftest voor een moment van contact.
- Jeugdigen jonger dan 12 jaar met klachten? Afhankelijk van het dan vigerende beleid van de Rijksoverheid.
- Pas de vorm van een moment van contact aan aan de omstandigheden.

Voorzorgsmaatregelen

JGZ-organisatie stelt handelingsperspectief op hoe om te gaan met besmettingen op locatie.

Vergaderingen vinden digitaal plaats.

Worst Case

JGZ beperkt open strikt pakket van maatregelen.
Noodplan

Basisregels

Scenario **Continue strijd**

+

- Er komen zo min mogelijk mensen in de locatie.
- Alleen medewerkers voor het primaire proces zijn op locatie.
- Zo veel mogelijk online contacten, indien dit niet mogelijk is 1,5 meter afstand, dragen medische mond- neus masker en handen desinfecteren voor en na moment van contact.
- Contacten met hoogste prioriteit zo veel mogelijk door laten gaan (0-4 jaar, kwetsbaren, vaccinaties). Zie ook het rapport Uitval reguliere zorg door COVID-19 bij de jeugdgezondheidszorg.

Voorzorgsmaatregelen

JGZ-professionals uit een risicogroep doen in overleg andere taken.

Opmerkingen bij schematisch overzicht

- In een zwaarder scenario zijn alle voorgaande maatregelen van toepassing, plus de maatregelen die in het dan geldende scenario zijn opgenomen.
- Alle maatregelen in dit schema zijn tussen maart 2020 en maart 2022 al eens van toepassing geweest in de JGZ.
- Of de maatregelen in dit overzicht daadwerkelijk van toepassing zullen zijn, is afhankelijk van of en hoe een eventuele nieuwe virus variant zich ontwikkelt en welke maatregelen de Rijksoverheid treft (op basis van advies van het OMT en/of het RIVM).
- Naast de vier scenario's in dit sectorplan is er een kleine mogelijkheid dat er een nieuwe virus variant zich voordoet die grotere risico's met zich meebrengt voor de populatie en dus ook de werkwijze van de JGZ-organisatie beïnvloedt.
- Voorzorgs- en contact beperkende maatregelen en ziekte onder de medewerkers kunnen leiden tot uitval en daarmee de bestaande arbeidsmarktkrapte vergroten, met als gevolg dat jeugdigen niet de zorg ontvangen die zij nodig hebben. Beschermende middelen voor medewerkers kunnen nuttig zijn.
- Bovenop de in deze leidraad beschreven maatregelen hebben JGZ-organisaties – net als in de afgelopen jaren – ruimte om aanvullende maatregelen te treffen, afhankelijk van de eigen situatie en context, bijvoorbeeld voor medewerker met een kwetsbare gezondheid.

Dit sectorplan is tot stand gekomen met de volgende landelijke JGZ-partijen

Copyright

Deze uitgave mag zonder toestemming van ActiZ, AJN, GGD GHOR Nederland, NCJ en V&VN voor niet-commercieel gebruik worden gedownload. Afzonderlijk gebruik van het beeldmateriaal is niet toegestaan. Voorts alle rechten voorbehouden.

Disclaimer

Deze uitgave is met grote zorgvuldigheid en met gebruikmaking van de meest actuele gegevens tot stand gekomen. Het is evenwel niet geheel uitgesloten dat de informatie in deze uitgave onjuistheden en/of onvolkomenheden bevat. ActiZ, AJN, GGD GHOR Nederland, NCJ en V&VN aanvaarden geen aansprakelijkheid voor directe of indirecte schade ontstaan door eventuele onjuistheden en/of onvolkomenheden. Aan de inhoud van deze uitgave kunnen geen rechten worden ontleend.